

การควบคุมภายในของโรงพยาบาลภายใต้หลักธรรมาภิบาล
The internal control of Phrae Hospital under a governance

บุษบา พริบไหว บธ.ม.*

บทคัดย่อ

- บทนำ :** มาตรฐานการควบคุมภายในเป็นเป้าหมายที่สำคัญตามยุทธศาสตร์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศ โรงพยาบาลแพร่ได้จัดให้มีกระบวนการควบคุมภายในอยู่ในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงาน ครบทุกกลุ่มภารกิจตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ.2544 มีการนำระบบควบคุมภายในมาสู่การปฏิบัติ แต่ยังไม่มีการติดตามประเมินผล
- วัตถุประสงค์ :** เพื่อศึกษาการดำเนินงานด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านกิจกรรมการควบคุม ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร และด้านการติดตามและประเมินผล ที่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานการจ้ระบบการควบคุมภายใน และเพื่อวิเคราะห์ผลการดำเนินงานการจ้ระบบควบคุมภายในของโรงพยาบาลแพร่
- วิธีการศึกษา:** การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา ศึกษาในกลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบการจ้ระบบควบคุมภายในของโรงพยาบาลแพร่ จำนวน 52 คน ระหว่างวันที่ 1-30 มิถุนายน 2557 โดยใช้แบบสอบถาม ประกอบด้วย ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล ข้อมูลลักษณะที่มีผลต่อการดำเนินงานการจ้ระบบควบคุมภายใน ผลการดำเนินงานการจ้ระบบการควบคุมภายในของโรงพยาบาลแพร่ และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานการจ้ระบบควบคุมภายใน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานการจ้ระบบการควบคุมภายในของโรงพยาบาลแพร่ ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product – Moment Correlation Coefficient)
- ผลการศึกษา:** พบว่า เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบการจ้ระบบควบคุมภายในของโรงพยาบาลแพร่มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม ระดับมาก ($\bar{x} = 4.0, SD = 0.6$) ด้านการประเมินความเสี่ยงระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.8, SD = 0.5$) ด้านกิจกรรมการควบคุม ระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.8, SD = 0.6$) ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.9, SD = 0.8$) ด้านการติดตามและประเมินผล ระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.9, SD = 0.6$) และความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินการทั้ง 5 ด้านมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม (ขนาดของความสัมพันธ์ -0.41, $p = 0.003$) ด้านการประเมินความเสี่ยง (ขนาดของความสัมพันธ์ -0.31, $p = 0.023$) ด้านกิจกรรมการควบคุม (ขนาดของความสัมพันธ์ -0.35, $p = 0.009$) ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร (ขนาดของความสัมพันธ์ -0.37, $p = 0.007$) ด้านการติดตามและประเมินผล (ขนาดของความสัมพันธ์ -0.56, $p < 0.001$) ส่วนภาพรวมผลการดำเนินงานการจ้ระบบควบคุมภายในของโรงพยาบาลแพร่ อยู่ในระดับพอใช้ ($\bar{x} = 1.6, SD = 0.3$)

*กลุ่มอำนวยการ โรงพยาบาลแพร่

สรุป: การจัดระบบควบคุมภายในโรงพยาบาลแพร่ ควรจัดทำในลักษณะให้ปฏิบัติเป็นงานประจำ โดยทุกคนในหน่วยงานตั้งแต่ระดับผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน มีส่วนร่วมในการจัดวางระบบการปฏิบัติงานของตนเองโดยยึดวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน และวัตถุประสงค์ของการควบคุมภายในเป็นหลัก

คำสำคัญ: ระบบการควบคุมภายใน, การดำเนินงาน, ผลการดำเนินงานการจัดระบบควบคุมภายใน

Abstract

Introduction: Internal control standards is the important goal of enhancing strategy. Good governance has been used in the country administration. Phrae Hospital has provided an internal control system in all phases of the operation. We followed all steps of the mission according to the Auditor General for the Internal Control Standards 2544 with the implementation of the internal control system. The evaluation is not yet rated.

Objective: To evaluate the performance of the control environment i.e. the risk of assessment, the control activities, Information and communication, and monitoring. The evaluation is associated with the operation of the internal control system for analyzing the operation of the internal control.

Methods: This research is a descriptive study. It focused on the internal control of 52 people during 1-30 June 2557, using a questionnaire containing information of a personal behavior, characteristics which affect the operation of the internal control system, the operation of the internal control system of Phrae Hospital, and recommendations on the implementation of the internal control system. The analysis is based on frequency, percentage, average, standard deviation, and correlation of the operation of the internal control of Phrae Hospital with Pearson correlation coefficient.

Results: It was found that the officers who are responsible for the internal control of Phrae Hospital have the opinions of the operation of the control environment level ($\bar{x} = 4.0$, $SD = 0.6$), the risk assessment level ($\bar{x} = 3.8$, $SD = 0.5$), the control activity level ($\bar{x} = 3.8$, $SD = 0.6$), the information and communication medium ($\bar{x} = 3.9$, $SD = 0.8$), the monitoring and evaluation of the medium ($\bar{x} = 3.9$, $SD = 0.6$), and the relationship between the implementation of the 5. The relationship of factors are opposite direction, environmental control (correlation -0.41, $p = 0.003$), the risk assessment. (correlation -0.31, $p=0.023$), the control activities (correlation -0.35, $p = 0.009$), information and communication (correlation -0.37, $p = 0.007$), monitoring and evaluation (correlation -0.56 $p < 0.001$), and overall performance of the control system of the Phrae Hospital is average ($\bar{x} = 1.6$, $SD = 0.3$).

Conclusion: The management of the Phrae hospital's control should be made in such a practice routine by all the agencies from the executive level. Worker Participation in the system of their work based on the objectives of the department and objectives of internal control is a core.

Keywords: Internal controls, Operations, The results of operations of the internal control system

บทนำ

โรงพยาบาลแพร่ ได้จัดทำระบบควบคุมภายในตามระเบียบฯ ของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน แต่ยังคงมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนว่าให้มีการจัดระบบควบคุมภายใน เฉพาะงานการเงินและบัญชี และงานพัสดุ โรงพยาบาลแพร่ จึงจัดส่งระบบควบคุม ตรวจสอบภายใน เฉพาะในส่วนของงานการเงินและบัญชี และงานพัสดุเท่านั้น ต่อมาในปี พ.ศ.2549 คณะกรรมการควบคุมภายในของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแพร่ ได้มีหนังสือสั่งการให้ทุกหน่วยงานในโรงพยาบาลต้องมีการจัดระบบควบคุมภายในให้ครบทุกหน่วยงาน โรงพยาบาลแพร่ จึงมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมภายในขึ้น เพื่อมีหน้าที่ในการจัดวางระบบควบคุมภายในให้ครบทุกหน่วยงานตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ.2544 ตามแนวคิดของ COSO¹ โดยคณะกรรมการชุดดังกล่าว ได้จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำระบบควบคุมภายในของโรงพยาบาล ขึ้นในวันที่ 13-14 มีนาคม 2557 โดยได้รับเกียรติจากวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิเรื่องการควบคุมภายในจากสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข คุณนพญา ดำรงค์วิธียะพันธ์ หัวหน้ากลุ่มตรวจสอบภายใน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข จากนั้นโรงพยาบาลแพร่ ได้จัดให้มีกระบวนการในการบริหารจัดการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของรัฐซึ่งในกระบวนการดังกล่าว มีกระบวนการของการควบคุมภายในอยู่ในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงานเพื่อให้เป็นเครื่องมือในการควบคุมการปฏิบัติงานให้ได้มาตรฐาน มีการแบ่งโครงสร้างการบริหารงาน ตามที่สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขกำหนด และจากความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหาร (กทบ.) โรงพยาบาล โดยแบ่ง เป็น 3 กลุ่มภารกิจ คือ 1. กลุ่มภารกิจอำนวยการ ประกอบด้วย ฝ่ายบริหารทั่วไป (งานการเงินและบัญชี งานพัสดุ งานธุรการ งานซ่อมบำรุง งานบริการยานพาหนะ งานบริการโภชนาการ งานบริการเคหะสถาน งานโครงสร้างสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย กำจัดขยะ บำบัดน้ำเสีย ประปา รักษาความปลอดภัย งานเวชระเบียนและสถิติ) งานศูนย์พัฒนาคุณภาพโรงพยาบาล งานควบคุมภายใน 2. กลุ่มภารกิจบริการ ประกอบด้วย กลุ่มงานบริการ

ทางการแพทย์ (แพทย์ ชันสูตร เอ็กซเรย์ ทันตกรรม) กลุ่มงานเทคนิคบริการ (เภสัชกรรม) กลุ่มงานเวชปฏิบัติ ครอบครัวและชุมชน 3. กลุ่มภารกิจการพยาบาล ประกอบด้วย งานผู้ป่วยนอก งานผู้ป่วยใน งานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน งานห้องคลอด งานห้องผ่าตัด งานหน่วยจ่ายกลาง ชักฟอก งานประกันสุขภาพ ปัจจุบันระบบการควบคุมภายในของโรงพยาบาลแพร่ ได้มีการจัดทำระบบควบคุมภายในเสร็จสิ้นทุกหน่วยงาน มีการจัดทำรายงานประจำปีส่งสำนักควบคุมตรวจสอบภายในของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแพร่ เพื่อคัดกรองและรวบรวมส่งสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินทุกสิ้นปีงบประมาณแต่ระบบควบคุมภายในที่ได้จัดทำไว้ยังไม่ได้มีการนำระบบควบคุมภายในมาสู่การปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบที่แท้จริง

วัตถุประสงค์และวิธีการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึง การดำเนินงานด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านกิจกรรมการควบคุม ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร และด้านการติดตามและประเมินผล ที่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานการจัดระบบการควบคุมภายในของโรงพยาบาลแพร่ และ วิเคราะห์ผลการดำเนินงานการจัดระบบควบคุมภายในของโรงพยาบาลแพร่ ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะที่มีผลต่อการดำเนินงานการจัดระบบควบคุมภายใน ได้แก่ การดำเนินงานด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านกิจกรรมการควบคุม ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ด้านการติดตามและประเมินผล ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับผลการดำเนินงานการจัดระบบการควบคุมภายในของโรงพยาบาลแพร่ และส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ ในการดำเนินงานการจัดระบบควบคุมภายใน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสัมประสิทธิ์

สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product – Moment Correlation Coefficient) ส่วนการทดสอบสมมุติฐานข้อที่ 1 ใช้สถิติของSpearman's rho และการทดสอบสมมุติฐานข้อ 2 ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการศึกษา

เจ้าหน้าที่ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง ร้อยละ 82.7 และ เป็นเพศชายร้อยละ 17.3 ส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 49 ปี ถึงร้อยละ 46.2 รองลงมาอายุ

40-49 ปี ร้อยละ 34.6 เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ มีการศึกษา ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 65.4 รองลงมา มีการศึกษา สูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 34.6 เป็นข้าราชการ ร้อยละ 94.2 รองลงมา มีตำแหน่งเป็นพนักงานราชการ/ ลูกจ้างชั่วคราวตำแหน่งเหมือนข้าราชการ ร้อยละ 5.8 มีอายุราชการมากกว่า 15 ปี ถึงร้อยละ 84.6 รองลงมา มีอายุราชการ 10 ปี 1 เดือน - 15 ปี ร้อยละ 7.7 ตำแหน่งงานเป็นเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในฝ่าย ถึงร้อยละ 48.1 รองลงมา เป็นหัวหน้างาน ร้อยละ 36.5 และ มีอายุงาน ในตำแหน่งงานปัจจุบันน้อยกว่า 5 ปี ร้อยละ 32.7 ซึ่งเท่ากับผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุงานในตำแหน่งงาน ปัจจุบันมากกว่า 15 ปี (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 จำนวน และร้อยละของลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	9	17.3
หญิง	43	82.7
อายุ		
30 – 39 ปี	10	19.2
40 – 49 ปี	18	34.6
มากกว่า 49 ปี	24	46.2
ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	38	65.4
สูงกว่าปริญญาตรี	18	34.6
ตำแหน่ง		
ข้าราชการ	49	94.2
พนักงานราชการ/ลูกจ้างชั่วคราว ตำแหน่งเหมือนข้าราชการ	3	5.8
อายุราชการ		
1- 5 ปี	2	3.9
5 ปี 1 เดือน-10 ปี	2	3.9
10 ปี 1 เดือน-15 ปี	4	7.7
มากกว่า 15 ปี	44	84.6
ตำแหน่งงาน		
หัวหน้ากลุ่ม / หัวหน้าฝ่าย	8	15.4
หัวหน้างาน	19	36.5
เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในฝ่าย	25	48.1
ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานตามตำแหน่งงานปัจจุบัน		
น้อยกว่า 5 ปี	16	30.8
5 ปี 1 เดือน-10 ปี	13	25.0
10 ปี 1 เดือน-15 ปี	5	9.6
มากกว่า 15 ปี	18	34.6

เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบการจัดระบบควบคุมภายในของโรงพยาบาลแพร่มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม ระดับมาก ($\bar{x} = 4.0$, $SD = 0.6$) ด้านการประเมินความเสี่ยงระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.8$, $SD = 0.5$) ด้านกิจกรรมการควบคุม ระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.8$, $SD = 0.6$) ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.9$, $SD = 0.8$) ด้านการติดตามและประเมินผล ระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.9$, $SD = 0.6$) (ตารางที่ 2)

การดำเนินงานการจัดระบบควบคุมภายในของโรงพยาบาลแพร่ จังหวัดแพร่ มีผลการดำเนินงานการจัดระบบควบคุมภายในอยู่ในระดับพอใช้ ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.6 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.3 โดยมีรายละเอียดของผลการดำเนินงานการจัดระบบควบคุมภายในของโรงพยาบาลแพร่ จังหวัดแพร่ เรียงตามลำดับดังนี้

1) สามารถสอบถามข้อมูลหรือขอเอกสารการดำเนินงานเมื่อท่านสงสัยได้ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.12 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.00

2) ข้อมูลรายงานสามารถให้ผู้บริหารใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจในการบริหารงาน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.08 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.01

3) ปัจจุบันได้มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ นโยบายที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 1.94 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.24

ส่วนผลต่อการดำเนินงานที่ได้คะแนนน้อยที่สุด คือ การปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ นโยบายที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 1.23 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.43 (ตารางที่ 3)

การดำเนินงานด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านกิจกรรมการควบคุม ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ด้านการดำเนินงานการจัดระบบการควบคุมภายในด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานด้านความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน ด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ และนโยบาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 2 ระดับความคิดเห็นของลักษณะที่มีผลต่อการดำเนินงานการจัดระบบควบคุมภายใน

ลักษณะ	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	แปลความหมาย
ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม	4.0	0.6	มีผลมาก
ด้านการประเมินความเสี่ยง	3.8	0.5	มีผลปานกลาง
ด้านกิจกรรมการควบคุม	3.8	0.6	มีผลปานกลาง
ด้านสารสนเทศ และการสื่อสาร	3.9	0.8	มีผลปานกลาง
ด้านการติดตามและประเมินผล	3.9	0.6	มีผลปานกลาง

ตารางที่ 3 ผลการดำเนินงานการจัดระบบควบคุมภายใน

ผลการดำเนินงาน การจัดระบบควบคุมภายใน	ระดับการปฏิบัติงาน			แปล ความหมาย
	ดี จำนวน (ร้อยละ)	ปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)	พอใช้ จำนวน (ร้อยละ)	
1. หลังจากที่หน่วยงานของท่านได้ดำเนินงานตามระบบควบคุมภายใน ที่จัดทำไว้ ผลการทำงานบรรลุตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้	3 (5.8)	22 (42.3)	27 (51.9)	พอใช้ $\bar{X} = 1.5$ SD = 0.6
2. การดำเนินงานตามระบบการควบคุมภายในส่งผลต่อการปฏิบัติงาน ตามระเบียบข้อบังคับของหน่วยงาน	1 (1.9)	14 (26.9)	37 (71.2)	พอใช้ $\bar{X} = 0.5$ SD = 0.6
3. หน่วยงานของท่านมีการดูแลรักษาทรัพย์สินเพิ่มมากขึ้นเมื่อได้ ดำเนินงานตามระบบควบคุมภายใน	2 (3.8)	28 (53.8)	22 (42.3)	พอใช้ $\bar{X} = 1.6$ SD = 0.6
4. การดำเนินงานตามระบบควบคุมภายใน หน่วยงานมีการป้องกัน ความเสียหาย การรั่วไหล การสิ้นเปลือง การทุจริต หรือ ลดความผิดพลาด	2 (3.8)	25 (48.1)	25 (48.1)	พอใช้ $\bar{X} = 1.6$ SD = 0.6
5. การดำเนินงานตามระบบควบคุมภายในหน่วยงานมีแผนการ จัดสรรทรัพยากรที่มีอย่างเหมาะสม และคุ้มค่า	0 (0.0)	28 (53.8)	24 (46.2)	พอใช้ $\bar{X} = 1.5$ SD = 0.5
6. ปัจจุบันได้มีการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบาย ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน	0 (0.0)	49 (94.2)	3 (5.8)	พอใช้ $\bar{X} = 1.9$ SD = 0.2
7. การดำเนินงานตามระบบควบคุมภายในส่งผลดีในการปฏิบัติงาน	1 (1.9)	21 (40.4)	30 (57.7)	พอใช้ $\bar{X} = 1.4$ SD = 0.5
8. มีการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบายที่เกี่ยวข้อง ในการปฏิบัติงาน	0 (0.0)	12 (23.1)	40 (76.9)	พอใช้ $\bar{X} = 1.2$ SD = 0.4
9. การดำเนินงานตามระบบควบคุมภายในทำให้บรรยากาศ ในการทำงานในหน่วยงาน	0 (0.0)	16 (30.8)	36 (69.2)	พอใช้ $\bar{X} = 1.3$ SD = 0.5
10. การดำเนินงานตามระบบควบคุมภายในส่งผลให้มีส่วนร่วม ในการปฏิบัติงานของหน่วยงาน	0 (0.0)	25 (48.1)	27 (51.9)	พอใช้ $\bar{X} = 1.5$ SD = 0.5
11. หน่วยงานมีการจัดส่งรายงานประจำเดือนตรงตามกำหนดเวลา	2 (3.8)	24 (46.2)	26 (50.0)	พอใช้ $\bar{X} = 1.5$ SD = 0.6
12. หน่วยงานมีการจัดส่งรายงานที่ถูกต้องครบถ้วน	0 (0.0)	22 (42.3)	30 (57.7)	พอใช้ $\bar{X} = 1.4$ SD = 0.5

ตารางที่ 3 ผลการดำเนินงานการจัดระบบควบคุมภายใน (ต่อ)

ผลการดำเนินงาน การจัดระบบควบคุมภายใน	ระดับการปฏิบัติงาน			แปล ความหมาย
	ดี จำนวน (ร้อยละ)	ปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)	พอใช้ จำนวน (ร้อยละ)	
13.ข้อมูลรายงานสามารถให้ผู้บริหารใช้ประโยชน์ ในการตัดสินใจในการบริหารงาน	28 (53.9)	0 (0.0)	24 (46.2)	ปานกลาง $\bar{X} = 2.1$ SD = 1.0
14.สามารถสอบถามข้อมูลหรือขอเอกสารการดำเนินงาน เมื่อท่านสงสัยได้	29 (55.8)	0 (0.0)	23 (44.2)	ปานกลาง $\bar{X} = 2.1$ SD = 1.0

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านกิจกรรมการควบคุม ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ด้านการติดตาม และประเมินผล กับผลการดำเนินงานการจัดระบบควบคุมภายใน

ลักษณะที่มีผลต่อการดำเนินงาน	Pearson's	
	Rho	p-value
ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม	-0.41	0.003
ด้านการประเมินความเสี่ยง	-0.31	0.023
ด้านกิจกรรมการควบคุม	-0.35	0.009
ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร	-0.37	0.007
ด้านการติดตาม และประเมินผล	-0.56	0.000

วิจารณ์

การวิเคราะห์ปัจจัยการดำเนินงานที่มีผลต่อการดำเนินงานการจัดระบบควบคุมภายในของโรงพยาบาลแพร่ จังหวัดแพร่

ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุมพบว่าการทำงานด้านสภาพแวดล้อมการควบคุมมีผลต่อการดำเนินงานการจัดระบบควบคุมภายในอยู่ในระดับ ปานกลาง แสดงว่าสภาพแวดล้อมการควบคุมมีความสำคัญกับการดำเนินงานควบคุมภายในของโรงพยาบาลแพร่ ซึ่งการจัดสภาพแวดล้อมการควบคุมไม่ว่าจะเป็นระบบการบริหารจัดการและการพัฒนาบุคลากร ผู้บริหารของแต่ละหน่วยงานควรมีหน้าที่รับผิดชอบเพื่อให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพในระดับที่น่าพอใจอยู่เสมอ โดยให้ถือปฏิบัติในลักษณะเป็นงานประจำ ผู้บริหาร

ควรมีทัศนคติที่ดีในการดำเนินงานระบบควบคุมภายใน และเจ้าหน้าที่แต่ละฝ่ายทราบและเข้าใจถึงขอบเขตอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในงานของตนเอง พร้อมกับทราบว่างานของตนเองมีความสัมพันธ์กับงานใดและบุคคลใดภายในองค์กรเป็นอย่างดี จะเห็นได้ว่าการกระจายอำนาจในการดำเนินงาน ความมุ่งมั่นที่จะให้การดำเนินงานระบบควบคุมภายใน การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการสนับสนุนการพัฒนาความรู้ ความสามารถของบุคลากร ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินงานระบบควบคุมภายในของหน่วยงาน

การดำเนินงานด้านการประเมินความเสี่ยงของโรงพยาบาลแพร่ จังหวัดแพร่ โดยภาพรวมพบว่า

การดำเนินงานด้านการประเมินความเสี่ยงมีผลต่อการดำเนินงานการจัดระบบควบคุมภายในอยู่ในระดับปานกลาง แสดงว่าการประเมินความเสี่ยงมีความสำคัญกับการดำเนินงานควบคุมภายในของโรงพยาบาลแพร์ เนื่องจากความเสี่ยงเกี่ยวกับการควบคุมภายใน เกิดจากปัจจัยภายในซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมของฝ่ายบริหาร การป้องกัน หรือลดความเสี่ยงกระทำได้โดยจัดให้มีกิจกรรมการควบคุมอย่างเพียงพอ และเหมาะสม

การดำเนินงานด้านกิจกรรมการควบคุม โดยภาพรวมพบว่าการดำเนินงานด้านกิจกรรมการควบคุมมีผลต่อการดำเนินงานการจัดระบบควบคุมภายในอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากในการดำเนินงานระบบควบคุมภายในของโรงพยาบาลแพร์ ควรจะมีหลักฐานเอกสาร การดำเนินงานหรือระบบงานที่มีความสำคัญและจำเป็น ควรจะมีการจัดทำขึ้นเป็นเอกสารหรือหนังสือ มีโครงสร้างการควบคุมภายใน คำสั่ง นโยบาย หรือคู่มือปฏิบัติงาน การดำเนินงานหรือระบบงานที่สำคัญนอกจากนี้การใช้ดัชนีวัดผลงานที่สำคัญที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทางการเงินหรือผลการดำเนินงาน โดยใช้ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องมาใช้ในหน่วยงาน เพื่อให้ระบบควบคุมภายในของหน่วยงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การดำเนินงานด้านสารสนเทศและการสื่อสาร โดยภาพรวมพบว่าการดำเนินงานด้านสารสนเทศและการสื่อสารมีผลต่อการดำเนินงานการจัดระบบควบคุมภายในอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นการมีช่องทางการติดต่อสื่อสารเพื่อเผยแพร่แผนการปฏิบัติงานให้บุคลากรทุกคนรับทราบและเข้าใจตรงกัน มีการสื่อสารภายในองค์กรให้บุคคลที่เกี่ยวข้องรับทราบและผู้มีอำนาจหน้าที่ได้รับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตนเองอย่างครบถ้วน การมีช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารเพื่อสะท้อนการให้บริการจากผู้รับบริการประชาชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ และบุคคลอื่น และข้อมูลสารสนเทศควรใช้เวลาในการจัดทำอย่างรวดเร็ว เพื่อให้ผู้ตัดสินใจได้รับข้อมูลทันเวลาที่ต้องการ

การดำเนินงานด้านการติดตามประเมินผล โดยภาพรวมพบว่าการดำเนินงานด้านการติดตามประเมินผล มีผลต่อการดำเนินงานการจัดระบบควบคุมภายในอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นการติดตามและประเมินผล ไม่ควรจัดทำเฉพาะกับระบบ หรือมาตรการควบคุมภายในเท่านั้น

แต่ควรจัดให้การติดตาม และประเมินผล เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร และการปฏิบัติงานด้านอื่นๆ ทุกด้านอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ผู้บริหารมีความมั่นใจได้อย่างสมเหตุสมผลว่าการควบคุมภายในยังมีประสิทธิผลอยู่เสมอ

การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานการจัดระบบการควบคุมภายใน

ผลการดำเนินงานการจัดระบบควบคุมภายในของโรงพยาบาลแพร์ จังหวัดแพร์ โดยภาพรวมมีผลการดำเนินงานการจัดระบบควบคุมภายในอยู่ในระดับพอใช้ โดยการจัดวางระบบควบคุมภายในของโรงพยาบาลแพร์ จังหวัดแพร์ ปัจจุบันได้มีการเผยแพร่กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบายที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน เพื่อช่วยลดข้อผิดพลาด และลดความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน แต่การเผยแพร่กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบายดังกล่าวยังไม่ทั่วถึงทั้งองค์กร ส่งผลให้การดำเนินงานและการจัดทำรายงานการควบคุมภายในที่มีความถูกต้อง และทันเวลา อยู่ในระดับพอใช้ ส่วนการดำเนินงานตามระบบการควบคุมภายในส่งผลพอใช้ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการควบคุมภายในของหน่วยงานการวางระบบควบคุมภายในลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ช่วยป้องกันการรั่วไหล สิ้นเปลืองทรัพยากรลดจนการทุจริตภายในหน่วยงาน ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามระเบียบ ข้อบังคับของหน่วยงานยังอยู่ในระดับพอใช้ จากผลการศึกษาดังกล่าวที่ผลการดำเนินงานการจัดระบบควบคุมภายในของโรงพยาบาลแพร์ จังหวัดแพร์ อยู่ในระดับพอใช้ นั้น บางส่วนสอดคล้องกับการศึกษาของชุลีกาญจน์ ไชยเมืองดี² ที่พบว่าด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม บุคลากรผู้ปฏิบัติงานยังไม่เข้าใจและตระหนักถึงจริยธรรมในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานและมีการประเมินตรวจสอบอย่างเป็นระบบ ด้านกิจกรรมควบคุมด้านการเงินและบัญชีของมหาวิทยาลัย มีการแบ่งหน้าที่ กำหนดนโยบาย แนวทางปฏิบัติงานและได้จัดทำคู่มือระเบียบข้อบังคับไว้แล้ว แต่ยังไม่มีการนำผลการปฏิบัติจริงไปเปรียบเทียบกับสถาบันอื่นที่มีลักษณะคล้ายกัน และการมีเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ที่ดี และเจ้าหน้าที่ที่มี

ความรู้ แต่ขาดการประมวลผลข้อมูล และการให้ข้อมูลสารสนเทศบางเรื่องยังไม่ทันกาลซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อตัดสินใจของผู้บริหาร และสอดคล้องกับการศึกษาของ นพวรรณ พุทธิตระกูล³ พบว่าธนาคารออมสินไม่มีวิธีการที่ชัดเจนในการสร้างบรรยากาศในการควบคุม หรือมาตรการสร้างความเข้าใจให้บุคลากรมีจิตสำนึกที่ดีในการควบคุมรวมถึงการขาดแคลนบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบัญชีของสำนักงานสาขา ซึ่งบุคลากรที่มีอยู่ไม่มีความรู้และทักษะที่เหมาะสมกับปริมาณงาน และความซับซ้อนของกิจกรรมและระบบงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ไม่มีการกำหนดวิธีการในการประเมินผลกระทบทันทีต่อการปฏิบัติงานเมื่อมีการเปลี่ยนแปลง โยกย้าย รวมถึงการปรับโครงสร้างขององค์กร และสอดคล้องกับการศึกษาของวรลักษณ์ สุพิทยาพร⁴ ยังพบพนักงานยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเพียงพอในการปฏิบัติงานและยังขาดประสบการณ์ในการทำงาน ในเรื่องการสอนงานหรือการอบรมเทคนิคการตรวจสอบและกำกับดูแลแต่ละประเภทกิจการ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงประเภทกิจการที่กำกับดูแลควรมีการส่งไปฝึกอบรมความรู้ในธุรกิจที่ต้องไปดูแล นอกจากนั้น COSO ยังระบุว่าปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการควบคุมยังถือเป็นปัจจัยร่วมกันส่งผลให้เกิดมาตรการหรือมีการควบคุมขึ้น หรือทำให้บุคลากรในองค์กรให้ความสำคัญกับการควบคุมภายใน¹ หรือให้การควบคุมภายในที่มีอยู่บรรลุผลตามวัตถุประสงค์หรือในทางตรงกันข้ามสภาพแวดล้อมอาจทำให้การควบคุมย่อหย่อนลงได้ ส่วนด้านกิจกรรมควบคุม การกำหนดนโยบาย และมาตรการ หรือขั้นตอนตอนในการปฏิบัติงานถือเป็นเครื่องมือในการติดตามและประเมินผลการควบคุมภายในที่สำคัญ และหากมีการปฏิบัติอย่างถูกต้องภายในเวลาที่เหมาะสมแล้วจะทำให้วัตถุประสงค์ของการบริหารและการควบคุมภายในบรรลุผล และข้อมูลสารสนเทศมีความจำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานของบุคลากรและผู้ปฏิบัติทุกระดับขององค์กร ผู้บริหารจำเป็นต้องใช้ข้อมูลสารสนเทศที่มีความถูกต้องสมบูรณ์เป็นปัจจุบันทันเวลา สะดวกและเข้าถึงได้ง่าย มีความเหมาะสมกับการใช้งาน เพราะข้อมูลจะเป็นสิ่งบอกเหตุ (Warning Signals) ประกอบการพิจารณา สั่งการ ส่วนผู้ปฏิบัติงานจะใช้ข้อมูลสารสนเทศจากฝ่ายบริหารเป็นเครื่องชี้แนวทาง

การปฏิบัติหน้าที่ นอกจากจะสอดคล้องกับผลการศึกษาที่ได้กล่าวอ้างมาแล้ว

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านกิจกรรมการควบคุม ด้านสารสนเทศ และการสื่อสาร ด้านการติดตามและประเมินผลกับผลการดำเนินงานการจัดระบบควบคุมภายใน

จากการศึกษาพบว่า การดำเนินงานด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านกิจกรรมการควบคุม ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ด้านการติดตามและประเมินผล มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับผลการดำเนินงานการจัดระบบควบคุมภายใน ของโรงพยาบาลแพร่ จังหวัดแพร่ ซึ่งขัดแย้งกับความเห็นของวัชรี้ พรรณเรืองรอง(2549) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินผลการดำเนินงานตามระบบควบคุมภายในของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่⁵ ซึ่งพบว่า ปัจจัยการดำเนินงานระบบควบคุมภายในมีความสัมพันธ์ต่อผลการดำเนินงานจัดวางระบบควบคุมภายใน กล่าวคือ หากการดำเนินงานตามระบบการควบคุมภายในของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่อยู่ในระดับดีย่อมส่งผลต่อการดำเนินงานอยู่ในระดับดีเช่นกัน เนื่องจากการควบคุมภายในเป็นกระบวนการที่ผู้กำกับดูแล ฝ่ายบริหารและบุคลากรของหน่วยรับตรวจกำหนดให้มีขึ้น เพื่อให้เกิดความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่า การดำเนินงานของหน่วยงานจะบรรลุตามวัตถุประสงค์ในด้านประสิทธิผล และประสิทธิภาพของการดำเนินงาน รายงานทางการเงินมีความน่าเชื่อถือและมีการปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องตามวัตถุประสงค์หลักของการควบคุมภายใน และขัดแย้งกับผลการศึกษาของยุภา วิเศษศร (2550) ได้ศึกษาเรื่อง “การประเมินระบบควบคุมภายในของมหาวิทยาลัยแม่โจ้”⁶ ผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการดำเนินงานระบบควบคุมภายในด้านการดำเนินงานด้านสภาพแวดล้อมองค์กร กิจกรรมการควบคุม สารสนเทศและการสื่อสาร การติดตามประเมินผล มีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผลการดำเนินงานระบบควบคุมภายใน กล่าวคือ หากการดำเนินงานระบบควบคุมภายใน

ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ อยู่ในระดับใด ย่อมส่งผลต่อการดำเนินงานให้อยู่ในระดับนั้น

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม ควรกำหนดเรื่องการสรรหาบุคลากร การฝึกอบรมและการพัฒนาบุคลากร การเลื่อนขั้นเงินเดือน การเลื่อนตำแหน่ง และการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ชัดเจน ควรมีการประชาสัมพันธ์หรือจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานด้านการเจ้าหน้าที่

2. ด้านการประเมินความเสี่ยง ควรมีการประเมินความเสี่ยง เพื่อให้ทราบว่าการดำเนินงานขององค์กรมีความเสี่ยงที่สำคัญในเรื่องใดและในขั้นตอนใดของการปฏิบัติงานที่มีผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ เป้าหมาย หรือผลสำเร็จของการปฏิบัติงาน

3. ด้านกิจกรรมการควบคุม ควรมีการแบ่งหน้าที่ระหว่างบุคคลหรือหน่วยงาน เพื่อให้มีการสอบย้อนความถูกต้อง ความสมบูรณ์ระหว่างกันตามหลักการแบ่งแยกหน้าที่

4. ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ควรจัดประเภทของสารสนเทศ และการสื่อสาร โดยแยกเป็นให้บุคคลทั่วไป ผู้ที่สนใจสามารถรับรู้ และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ในระดับหนึ่ง และสารสนเทศที่จำกัดเฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องเท่านั้น

5. ด้านการติดตามและประเมินผล ควรจัดให้มีการติดตาม และการประเมินผล เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร และการปฏิบัติงานด้านอื่นๆ ทุกด้านด้วย

สรุป

ดังนั้นเพื่อเป็นการกระตุ้นให้บุคลากรได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการจัดทำระบบควบคุมภายในที่เหมาะสม โดยจัดทำในลักษณะให้ปฏิบัติเป็นงานประจำ โดยทุกคนในหน่วยงานตั้งแต่ระดับผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน มีส่วนร่วมในการจัดวางระบบการปฏิบัติงานของตนเอง โดยยึดวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน และวัตถุประสงค์ของการควบคุมภายในเป็นหลัก การดำเนินงานระบบควบคุมภายในของแต่ละ

หน่วยงาน ต้องมีการประสานงาน ร่วมมือ ร่วมใจทั้งหน่วยงานภายในโรงพยาบาลแพร่ จังหวัดแพร่ เพื่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจในระบบควบคุมภายในให้ตรงกัน และจะส่งผลให้ระบบควบคุมภายในของโรงพยาบาลแพร่ จังหวัดแพร่ ที่กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินการ โดยมีการรายงานที่ถูกต้อง และเชื่อถือได้ โดยปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือนโยบายที่กำหนดไว้ ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานระบบควบคุมภายในของโรงพยาบาลแพร่ จังหวัดแพร่ มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน. ระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์; 2544.
2. ชุติกาญจน์ ไชยเมืองดี. การศึกษาระบบการควบคุมภายในด้านการเงินและบัญชีของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ [การค้นคว้าแบบอิสระบัญชีมหาบัณฑิต]. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2548.
3. นพวรรณ พุติตระกูล. การศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดด้านการควบคุมภายในของ COSO และระบบการควบคุมภายในของธนาคารออมสิน [การค้นคว้าแบบอิสระบัญชีมหาบัณฑิต]. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2544.
4. วรลักษณ์ สุพิทยาพร. แนวทางการใช้ระบบควบคุมภายในเพื่อบริหารการจัดเก็บภาษีอากร: กรณีศึกษา ส่วนกำกับดูแลผู้เสียภาษี สำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงราย [การค้นคว้าแบบอิสระบัญชีมหาบัณฑิต]. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2549.
5. วัชรพรพรรณเรืองรอง. การประเมินผลการดำเนินงานตามระบบการควบคุมภายในของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. [การค้นคว้าแบบอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต]. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2549.

6. ยุภา วิเศษศรี. การประเมินระบบควบคุมภายในของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ [การค้นคว้าแบบอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต]. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2550.